

Hodnocení diplomové práce - 2020/2021

Jméno a příjmení diplomantky: Jindřiška Jabůrková

Název práce: Matter of Time

Název ateliéru: Ateliér sochařství 2

Jindřiška strávila v našem ateliéru dva roky, přestoupila k nám z Ateliéru sochařství 1. Od počátku se nám jevila jako přemýšlivá studentka zajímající se o teoretický kontext své práce. Byla velmi pracovitá, ale zároveň trochu tápající a hledající adekvátní prostředky, jak svůj způsob uvažování vyjadřovat prostřednictvím výtvarného umění.

Její první práce v našem ateliéru byly zaměřeny spíše na problematiku paměti, a to jak paměti osobní, tak i paměti kolektivní, jako je například lidová mytologie příběhů a pohádek. Tímto směřováním se také prolínala environmentální tematika, nikoliv však směřující k ekologickému aktivismu, ale spíše nahlížená optikou pozorovatele přírodních procesů.

Ve své diplomové práci Jindřiška na tato svá předchozí témata navazuje a šířeji je rozvíjí do uvažování o souvztažnostech hmoty a času. Vytváří jakousi amorfni krajinu, v neurčitém čase a možná i bez nutné přítomnosti člověka. Jindřiška navrhuje tři možné přístupy, jak se k této krajině vztahovat, a jejich prizmaty na ni i sama nahlíží.

Jednak je to antimaterialistický pohled na vědu, a to hlavně antroposofické chápání hmoty v kontextu spirituality, jak jej chápal chemik Rudolf Hauschka¹. Jindřiška sem mimo to řadí také J. W. Goetheho a Josepha Beuyse. Je si vědoma rizika, že antroposofický přístup vyvolává dnes spíše nedůvěru, ale považuje za smysluplné toto myšlení vrátit do výtvarného umění v aktualizované podobě. Dále jsou to lidové tradice a pověsti, a i když se Jindřiška tomuto termínu vyhýbá, dal by se tento přístup nazvat přesněji lidová magie.

Třetí úhel pohledu je spojen s *objektově orientovanou ontologií* a zejména s teorií Jane Bennett, pokoušející se o pohled na život věcí bez vztahu k člověku.

Je velmi zajímavé, že Jindřiška přichází zrovna s těmito třemi přístupy, které se zdají být značně nesourodé. Považuji naznačení těchto přístupů za klíčovou a velmi přínosnou část diplomové práce. Jistě by tato problematika stála za hlubší zkoumání, které však jen stěží může být předmětem diplomové práce na AVU. Nabízí se zde například zajímavé otázky, například o vztahu objektově orientované ontologie k materialismu².

Svoji práci Jindřiška uvádí Goethovou myšlenkou, která naznačuje, že *tajemství přírody jsou nejdůstojněji vykládána prostřednictvím umění*. Tento názor nám připomíná představu romantiků, dle níž *umělec tvoří podobně jako příroda*. Roli umění a umělce je zde tedy přisuzována značně exkluzivní pozice. Jindřišský přístup je však velmi skromný a pokorný, blíží se spíše alchymické práci s analogiemi procesů v přírodě.

¹ Rudolf Hauschka. Člověk a substance, Fabula, 2005.

² Tímto tématem se zabýval již například Tomáš Hříbek. Realismus, materialismus a umění. In: Sešit pro umění, teorii a příbuzné zóny č. 21, AVU, Praha, 2016, s. 39–66.

Jindřiška pro instalaci zvolila menší suterénní prostor AVU, který nejlépe vyhovoval jejím představám jakési laboratoře. Instalace nebyla v době psaní tohoto textu ještě dokončena, budu se tedy konkrétněji vyjadřovat spíše k jednotlivým momentům práce než k jejímu celku.

Klíčovým pojmem instalace je *petrichor*, vůně, jež provází proces transformace proměny hmoty. Pojem *petrichor* označuje vůni vycházející z půdy či země. Je odvozený z řeckého *πέτρα/πέτρος* – skála/kámen a *ἰχώρ* – éterická tekutina proudící v žilách řeckých bohů; pro člověka je prý setkání s touto tekutinou smrtelné.

Jindřiška se nechává inspirovat krápníkovými útvary – *calthemity*, tvořícími se pod oblouky mostů nebo jiných betonových konstrukcí. Na těchto krápnících Jindřišku fascinuje jejich schopnost ukládat paměť, podobně jako je tomu také u vlasů.

Pro Jindřišku je také zásadní zkoumání *vitality hmoty*. Co je uloženo v materiálu? Jak vystává ze sutin? Jak v sobě nese materiál paměť místa?

Tyto procesy zkoumá nejen ve své instalaci, ale paralelně i skrze fotografii a video. Součástí diplomové práce je také fotopublikace prezentující kolekci záznamů rozmanitých typů transformací. Ve své instalaci Jindřiška vytváří pro hmotu vhodné podmínky, aby mohla oživit v novém kontextu.

O metodě své práce Jindřiška říká – *nesrovnávám, nespojuji, kladu vedle sebe*.

Tuto instalaci je tak možné považovat za velmi specifickou laboratoř, kde je badatel nezúčastněným pozorovatelem. Je jakousi úvahou, *jak jsou materiály samy o sobě bez lidí*. Instalace je možná více naznačením příběhu než zkoumáním, tedy spíše příběhem o potenciálních přeměnách v neurčitěm čase.

V podtextu Jindřišky práce se objevuje určitá naděje na vybočení z našeho pravděpodobně neudržitelného vztahování se k hmotnému světu a pokus o vytvoření „laboratorních“ podmínek k jinému druhu uvažování o hmotě.

Tato práce má velký potenciál a otevírá velké spektrum možností, které není možné zpracovat během jednoho roku, a vyžadovala by větší prostor, je však zcela jistě velmi dobrým startem pro období po ukončení školy.

Navrhovaná známka: 1

Datum: 31. 8. 2021

Vedoucí pedagog: akad. mal. Tomáš Hlavina, Ph.D.

